

2. Камилова Р.Ш. Принципы выбора программного обеспечения автоматизации бухгалтерского учета / Р.Ш. Камилова, К.М.К. Муртилова // Актуальные вопросы современной экономики. 2014. № 4. С. 388-392.

3. Шегурова В.П. Автоматизация бухгалтерского учета на российских предприятиях в период перехода на МСФО / В.П. Шегурова, А.М. Овсепян // Сборник: Актуальные вопросы права, экономики и управления сборник статей VIII Международной научно-практической конференции: в 3 частях. 2017. С. 90-93.

УДК 657

Олійник Я.В.

*д. е. н., професор кафедри обліку і оподаткування
ВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ, Україна*

ЗВІТ У РОЗРІЗІ КРАЇН МІЖНАРОДНОЇ ГРУПИ КОМПАНІЙ: ВИКЛИКИ ТА СТАН ЗАПРОВАДЖЕННЯ

Ефективним інструментом боротьби з транскордонним ухиленням від сплати податків є обмін інформацією між податковими органами країн відповідно до багатосторонніх конвенцій та стандартів. Україна є асоційованим членом Глобального форуму ОЕСР (Organization for Economic Cooperation and Development, OECD - Організації економічного співробітництва та розвитку) з прозорості та обміну інформацією для податкових цілей та у 2017 р. приєдналася до Програми розширеного співробітництва в рамках ОЕСР (далі – Програма розширеного співробітництва).

Як країна-учасник Програми розширеного співробітництва Україна взяла на себе зобов'язання імплементувати Мінімальний стандарт Плану дій BEPS (Base Erosion and Profit Shifting, BEPS – розмивання податкової бази і вихід доходів з-під оподаткування) (далі – План дій BEPS), який включає обов'язкові кроки, що мають бути реалізовані [1]. Крім іншого Крок 13 передбачає необхідність запровадження звіту у розрізі країн міжнародної групи компаній (Country-by-Country Reporting – CbC Report) (далі – Звіт, CbCR). Звіт є елементом трирівневої структури документації з трансфертного ціноутворення (майстер файл, локальний файл, Звіт CbCR) [2]. Призначення Звіту полягає у сприянні підвищенню прозорості діяльності багатонаціональних підприємств (далі – БНП) через розкриття інформації про розподіл доходу та економічну діяльність за відокремленими підрозділами за кожною країною, а також даних про прибуток, податкові виплати, чисельність працівників, матеріальні активи тощо.

На сьогоднішній день переважна більшість країн, що приєдналися до Плану дій BEPS вже розробили нормативно-правове забезпечення складання та адміністрування Звіту CbCR (86,67% країн-учасниць) [3]. Європейські країни є найбільш активними у запровадженні такого звітування (97,5% країн) [3].

Україна як країна, яка приєдналась до Плану дій BEPS єдина з 40 країн-учасниць знаходиться на стадії розробки та затвердження законодавчих норм, що регулюють складання Звіту CbCR [3]. З метою реалізації Кроку 13 Плану дій BEPS робочою групою на чолі з Міністерством фінансів України спільно із Національним банком України та за участі і підтримки міжнародних експертів з питань оподаткування було розроблено низку законопроектів про внесення відповідних змін до Податкового кодексу України (проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України з метою імплементації Плану протидії розмиванню бази оподатковування та виведенню прибутку з-під оподаткування» [4], проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» (реєстр. № 1210 від 30.08.2019 р. [5]). Законопроект № 1210 прийнятий та 11.02.2020 направлений на підпис Президенту України. Законопроект містить ряд заходів, спрямованих підвищити ефективність податкового регулювання та прозорості БНП через перегляд правил підготовки документації з трансфертного ціноутворення та запровадження Звіту CbCR (у вітчизняній редакції - звіту у розрізі країн міжнародної групи компаній).

Згідно новацій національного законодавства зобов'язання складання Звіту покладається на платників податків – резидентів України, які належать до міжнародної групи компаній, у випадках, які визначені у Податковому кодексі України (підпункт до п. 39.4), зокрема сукупний консолідований дохід міжнародної групи компаній, в яку входить платник податків, за фінансовий рік, що передує звітному року, розрахований згідно зі стандартами бухгалтерського обліку, які застосовує материнська компанія міжнародної групи (а у разі відсутності інформації – відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку), перевищує еквівалент 750 мільйонів євро [5]. Крім того додатково визначено два варіанти обставин, за наявності однієї із яких платник податків має необхідність подавати Звіт. Звіт не є фінансовою звітністю, складається за даними бухгалтерського обліку та подається до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику в електронній формі [5].

Звіт у розрізі країн міжнародної групи компаній є інструментом реалізації механізму підвищення прозорості діяльності БНП за всіма юрисдикціями, в яких вони працюють. Його запровадження значно підвищує вимоги до податкової прозорості та суттєво впливає на їх діяльність в Україні. На сьогоднішній день готовність до таких новацій компаній, які мають складати Звіт, та їх наслідки не вивчені докладно вітчизняними науковцями. Водночас інституціями, які формують політику з податкових питань, не визначені методичні та організаційні засади складання Звіту.

Отже в умовах залучення України до глобального середовища та постійного зростання уваги до підвищення транспарентності інформації про розподіл доходу, економічної діяльності і податків, що сплачуються в різних країнах, необхідним є

стандартизований підхід та врахування вимог модельного законодавства з питань оцінки трансфертних цін, розмивання податкової бази та ризиків, пов'язаних зі зміною прибутку [6, 7]. Запровадження Звіту у розрізі країн міжнародної групи компаній вимагає наукового обґрунтування теоретичного підґрунтя процесу реалізації міжнародних ініціатив з прозорості та обміну інформацією та удосконалення інституціональних засад його (Звіту) складання через адаптацію відповідного модельного законодавства.

Список використаних інформаційних джерел

1. BEPS Actions. OECD: official website. URL: <http://www.oecd.org/tax/beps/beps-actions/>,
2. Transfer Pricing Documentation and Country-by-Country Reporting: Action 13 - 2015 Final Report. OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project / OECD Publishing, Paris. 2015. URL: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264241480-en/> P. 37,
3. KPMG (2019). BEPS Action 13: Country implementation. URL: <https://tax.kpmg.us/content/dam/tax/en/pdfs/2019/beps-action-13-country-implementation-summary.pdf>,
4. Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України з метою імплементації Плану протидії розмиванню бази оподаткування та виведенню прибутку з-під оподаткування» (редакція станом на 16.10.18). URL: https://bepsinua.bank.gov.ua/beps/src/files/Project_BEPSinUA_20181024.pdf,
5. Проект Закону України про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві (реєстр. №1210 від 30.08.2019р.). URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66520. Податковий кодекс України: Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>,
6. Transfer Pricing Documentation and Country-by-Country Reporting: Action 13 - 2015 Final Report. OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project. OECD Publishing, Paris. 2015. URL: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264241480-en/>,
7. Guidance on Country-by-Country Reporting: BEPS Action 13. OECD. Paris. 2019. URL: <http://www.oecd.org/ctp/guidance-on-the-implementation-of-country-by-country-reporting-beps-action-13.pdf>.